

| | |
|--------------|--|
| หัวข้อวิจัย | การประเมินโครงการการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 |
| ชื่อผู้วิจัย | รัตนชนก รัตนภูมิ |
| ปีการศึกษา | 2561 - 2562 |

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ ยึดรูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินบริบท (Context Evaluation)
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)
3. เพื่อประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และ
4. เพื่อประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 กลุ่มเป้าหมาย เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ปีการศึกษา 2560 อำเภอละ 1 โรงเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน เพื่อเป็นตัวแทนในการศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 15 คน นักเรียน จำนวน 63 คน และผู้ปกครองนักเรียน 63 คน รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 146 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบประเมินด้านบริบท
2. แบบประเมินด้านปัจจัยนำเข้า
3. แบบประเมินด้านกระบวนการ
4. แบบประเมินด้านผลผลิต ได้แก่

- 4.1 แบบประเมินประสิทธิภาพของการนิเทศ
- 4.2 พฤติกรรมของผู้รับการนิเทศ
- 4.3 แบบประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู และ
- 4.4 แบบประเมินคุณภาพของนักเรียน ได้แก่

- 4.4.1 แบบประเมินคุณภาพนักเรียนก่อน/หลังดำเนินการ
- 4.4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่าใช้ได้ทุกข้อ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความเที่ยงของแบบประเมินโครงการ ใช้ สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) และ t - test โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54
2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42
3. ผลการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53

4. ผลการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

4.1 ประสิทธิภาพการนิเทศ ผลการประเมิน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47

4.2 พฤติกรรมของผู้รับการนิเทศ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48

4.3 ประสิทธิภาพการสอนของครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53

4.4 คุณภาพนักเรียน

4.4.1 ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนหลังดำเนินการสูงกว่าก่อนการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.17 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4.2 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน สูงขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ +14 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับ 3 ขึ้นไป สูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.79

บทนำ

ภายใต้ฐานของการพัฒนาทุนมนุษย์ 6 ยุทธศาสตร์ ผู้ประเมินพบว่า ศาสตร์พระราชเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ว่า “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” (ปริยานุช ธรรมปิยา, 2557 : 26) นอกจากนี้ กรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ วิสัยทัศน์ : คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ยังมีการกำหนด ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กำหนดเป้าหมายที่ 1 คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ และเป้าหมายที่ 2 หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และ สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

จากการดำเนินงานโครงการการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปีการศึกษา 2559 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนสถานศึกษาสามารถสมัครรับการประเมินและผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้ 100 % ผู้ประเมินในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการจึงได้นำหลักการ แนวคิด โดยใช้ศาสตร์พระราชามาประยุกต์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นที่การปลูกฝังให้นักเรียนในทุกระดับชั้นน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นหลักคิด หลักการทำงานและหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จนกระทั่งมีอุปนิสัย “อยู่อย่างพอเพียง” เพื่อให้สามารถรักษาสมดุลในการดำเนินชีวิตและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาได้อย่างมีสติ ตลอดจนใช้ปัญญาความรู้ในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ด้วยความสำคัญดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ให้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยให้สถานศึกษาเป็นกลไกหลักในการดำเนินการให้ถึงนักเรียน ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ผู้ประเมินจึงได้เกิดแนวคิดในการปรับวิธีการการจัดกิจกรรมให้กับโรงเรียนในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้และเกิดประโยชน์กับสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนได้จริงและยั่งยืน ตามวิธีการแห่งศาสตร์พระราช “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงใช้เป็นวิธีการทรงงานมาตลอดรัชสมัย โดยสร้างความเข้าใจ จากการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว ด้วยวิธีการวิเคราะห์ เข้าถึง ด้วยวิธีการระเบิดจากข้างใน เข้าใจกลุ่มเป้าหมาย สร้างปัญญา ร่วมกัน และพัฒนา โดยการเริ่มต้น ด้วยตนเอง พึ่งพาตนเองได้ และเป็นต้นแบบเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคคลรอบตัว ด้วยกระบวนการนิเทศติดตามแบบร่วมพัฒนา 9 ขั้นตอน เพื่อให้การทำงานเป็นลำดับ

ขั้นตอนที่ชัดเจน และผู้ร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน สร้างความรู้ความเข้าใจใน เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่ตรงกัน ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน จากทุก ฝ่าย เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาที่เกิดผลเชิงประจักษ์ สนอง ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเป้าหมายของนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา มีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้น พื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล และ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ที่มุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการขับเคลื่อนหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิต ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา อย่างต่อเนื่อง ภายใต้ โครงการการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ประจำปีงบประมาณ 2561 โดยผู้ประเมินได้นำ กระบวนการบริหารจัดการการนิเทศแบบร่วมพัฒนา มาใช้ดำเนินงานโดยบูรณาการการจัดกิจกรรม โครงการและนิเทศติดตาม มุ่งเน้นสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ให้กับผู้บริหารและครูในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนตามคู่มือการ นิเทศแบบร่วมพัฒนาการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 9 ขั้นตอน เพื่อ เป็นแนวทางในการดำเนินงานของการนิเทศ โครงการ/กิจกรรม เพราะการนิเทศแบบร่วมพัฒนา เป็นการนิเทศที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิค การนิเทศการสอนเป็นปัจจัยหลักบนพื้นฐานของสัมพันธภาพแห่งการร่วมคิดร่วมทำ พึ่งพา ช่วยเหลือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ให้เกียรติและจริงจังต่อกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อร่วมกัน พัฒนาทักษะทางวิชาชีพ โดยผู้นิเทศและผู้สอนจะร่วมกันสร้างเครื่องมือสังเกตการสอนและเป็น คู่สัญญาหรือหุ้นส่วนในการร่วมพัฒนา โดยการสังเกตการสอนใช้กระบวนการสังเกตการสอนที่ ละเอียดย่อน คำนึงถึงความสำคัญของการใช้ข้อมูลป้อนกลับที่ทำให้เกิดกำลังใจ การสังเกตการสอน จะต้องไม่สร้างภาพพจน์ของการประเมินผลการสอนแต่เป็นการบันทึกและอธิบายภาพที่เกิดขึ้นใน ห้องเรียน ไม่ใช่การประเมินว่าครูสอนดีหรือไม่เพียงใด และจุดเด่นของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาอีก อย่างหนึ่งคือ มีรูปแบบในการสร้างและพัฒนาเครือข่าย แนวร่วมในการขยายผลตามลำดับขั้นตอน ของการมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการขยายผลด้วย การ “ขายตรง” และการมีส่วนร่วมที่ละน้อย ในฐานะ “เพื่อนร่วมอุดมการณ์” เมื่อดำเนินการแล้วมีผลการดำเนินงานที่ดีมีประสิทธิภาพ การสร้างเครือข่ายได้เป็นจำนวนมากที่จะได้รับการเสริมแรงในลักษณะต่างๆ เป็นการสร้าง “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” และได้เลื่อนระดับการพัฒนาบทบาทของการมีส่วนร่วม เริ่มการจากเป็น “ผู้ปฏิบัติการ” พัฒนาเป็น “ผู้นิเทศ” “ที่ปรึกษาการนิเทศ” “วิทยากรนิเทศ” และ “นักพัฒนา นิเทศ” ซึ่งการนิเทศลักษณะนี้ เป็นการทำงานร่วมกันของผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพสูง มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการเรียนการสอน มีความภาคภูมิใจและมีความสุขในการปฏิบัติ การสอน สามารถวางแผนการสอนได้เอง วิเคราะห์การสอนด้วยตนเองได้ ประเมินผลการสอนได้ ด้วยตนเองและนิเทศ การสอนของตนเองได้ในที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการนิเทศ (ศิริวรรณ ฉายะเกษตริณ ,2552 : 69) โดยได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนบ้านหนองไผ่ (ศูนย์

การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา) เป็นเครือข่ายในการจัดกิจกรรม ร่วมกับโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียงและโรงเรียนที่ยังไม่รับการประเมินสถานศึกษาพอเพียง ให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาต่อไป ซึ่งการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดภาคเรียนในช่วงปีการศึกษา 2561 - 2562

เพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินโครงการจึงจำเป็นต้องมีการประเมินโครงการซึ่งวัตถุประสงค์โดยทั่วไปของการประเมินโครงการ คือ การศึกษาว่าระหว่างดำเนินการมีปัญหาอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไขหรือเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วผู้เกี่ยวข้องกับโครงการได้เรียนรู้อะไรบ้างเกิดผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องหรือสิ่งแวดล้อมอย่างไรและทั้งนี้การประเมินโครงการจำเป็นต้องมีขั้นตอนและวิธีการที่ค่อนข้างเป็นวิทยาศาสตร์อาศัยเกณฑ์การตัดสินทั้งด้านปริมาณคุณภาพกลุ่มเป้าหมายช่วงเวลาสถานที่และบริบทที่เกี่ยวข้องมิใช่เป็นการตัดสินกันที่ “ใจ” (Subjective) แต่ควรเป็นการตัดสินตามเกณฑ์ที่สามารถวัดได้และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้(Objective) (อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ 2555: online) และวัตถุประสงค์ อีกประการหนึ่งของการประเมินผลโครงการคือเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้บริหารผู้ปฏิบัติและผู้รับบริการในการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงการให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้มากยิ่งขึ้นและทำให้ทราบว่าการดำเนินโครงการไปแล้วนั้นประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังหรือไม่มีปัญหาอุปสรรคอะไรตอบสนองความต้องการได้เพียงใดควรปรับปรุงแล้วดำเนินการต่อไปหรือควรงดโครงการซึ่งเท่ากับเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ดำเนินการไปแล้วนอกจากนี้การประเมินผลจะมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จของแผนงานโครงการต่างๆและยังส่งผลทางอ้อมหากการประเมินผลมีคุณภาพก็จะทำให้การบริหารงานตามแผนที่กำหนดมีคุณภาพไปด้วยแต่ถ้าการประเมินผลขาดคุณภาพแล้วยังสามารถก่อให้เกิดผลเสียต่อแผนงานที่กำหนดไว้ได้อีกด้วย จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ประเมินอยากทราบว่าผลการดำเนินงานตามโครงการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายหรือไม่เพียงใดตลอดจนข้อบกพร่อง ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำโครงการ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายยิ่งขึ้น ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ยึดรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model)

1. เพื่อประเมินบริบท (Context Evaluation) ของโครงการการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

3. เพื่อประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

4. เพื่อประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ขั้นตอนการดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ประเมินจึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้ววางแผนการดำเนินงานโครงการ

1.1 ขั้วเตรียมการ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ประเมินได้ดำเนินการเตรียมความพร้อม ก่อนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1.1 ศึกษาสภาพและความต้องการในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความรู้ การสร้างความเชื่อมโยงการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.3 ศึกษาเอกสารความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา มาสังเคราะห์ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและขอบเขตในการพัฒนาผู้บริหารและครู

1.1.4 ออกแบบโครงการ/กิจกรรม เพื่อทำคู่มือการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.5 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (รายละเอียดในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ) การวิจัยเรื่องการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 เป็นการวิจัย เชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้ประเมินได้ดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดในกรอบการวิจัยและคู่มือการนิเทศ ฯ 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 โรงเรียนร่วมพัฒนาตกลงร่วมกัน

5 โรงเรียนร่วมพัฒนาและทำข้อตกลงร่วมในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนร่วมกัน

ขั้นที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา

การดำเนินงานนำผลการวิเคราะห์วิเคราะห์ข้อมูลมาร่วมกันวางแผนตั้งวัตถุประสงค์ร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา

2. ขั้วดำเนินการ

ขั้นที่ 4 วางแผนการสอน/ผลิตสื่อตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จัดทำโครงการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยผู้ประเมินได้เลือกศูนย์
ช่วยพัฒนาการเกษตรสิรินธร อ.บางมูลนาก จ.พิจิตร ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ.2560 เวลา 08.00 –
12.00 น.

- ออกแบบกิจกรรมการดำเนินงานโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สู่การจัดการเรียนการสอน ด้วยกระบวนการถอดบทเรียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงานและ
แนวทางการปฏิบัติของโรงเรียนในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษา
ตามสภาพบริบทของชุมชน ณ มอนทาเรย์ พาร์ค รีสอร์ท อ.ทับคล้อ จ.พิจิตร ในวันที่ 9 พฤษภาคม
พ.ศ.2560 เวลา 13.00 – 20.00 น.

- อบรมเชิงปฏิบัติการเขียนแผนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ *Backward
Design* ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนการสอน ณ ห้องประชุม
ล้อมพลศรี โรงเรียนอนุบาลท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
ในวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ.2561

ขั้นที่ 5 วางแผนการนิเทศ/กำหนดปฏิทิน

ศึกษานิเทศก์/โรงเรียนที่ร่วมโครงการดำเนินงานตามโครงการขับเคลื่อน
การจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีการวางแผนกำหนด
การนิเทศติดตาม โรงเรียนละ 2 ครั้ง โดยสร้างเครื่องมือนิเทศเพื่อจัดเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 6 สังเกตการสอนและประเมินผล

1. ครูจัดการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามบริบทของ
สถานศึกษา

2. ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ร่วมกันสังเกตการสอนของครูตามปฏิทินการนิเทศฯ

ขั้นที่ 7 วิเคราะห์ผลการสอนและผลการสังเกตการสอน

นิเทศ ติดตามและแลกเปลี่ยนผลการจัดการเรียนการสอน ตามแผนการนิเทศ ฯ
เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำตลอดจนคิดหาวิธีการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนน้อมนำ
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นที่ 8 ให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกัน ด้วยกระบวนการสะท้อนข้อมูลการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเติมเนื้อหาความรู้ เพื่อพัฒนา
กระบวนการจัดการเรียนการสอน ตอบปัญหาข้อซักถามหรือคำแนะนำปรึกษา/ข้อเสนอแนะ สิ่งที่เป็น
จุดเด่น จุดพัฒนา

ขั้นที่ 9 พัฒนารูปแบบการสอนและนิเทศการสอน

ทบทวนผลการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมตามคู่มือการนิเทศ ฯ เพื่อดำเนินงาน
ต่อเนื่อง ยั่งยืนและประเมินเจตคติการนิเทศแบบร่วมพัฒนา ฯ

รายงานผลการนิเทศแบบมีส่วนร่วมพัฒนาการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

3. **ขั้นสรุปผลการรายงานและประเมินโครงการ**

3.1 นิเทศติดตามเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อ ประเมิน โครงการการนิเทศแบบมีส่วนร่วมพัฒนาการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อประเมิน โครงการ การนิเทศแบบมีส่วนร่วมพัฒนาการเรียนการสอนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อ เสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ด้วยเครื่องมือที่ผู้ประเมินได้ดำเนินการสร้างขึ้น

3.3 รายงานผลการประเมินโครงการนิเทศแบบมีส่วนร่วมพัฒนาการเรียนการสอน น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินโครงการการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) ประกอบด้วย การประเมิน 4 ประเด็น คือ

1. บริบทของโครงการ (Context Evaluation)
2. ปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation)
3. กระบวนการดำเนินโครงการ (Process Evaluation)
4. ผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation)
 - 4.1 ประสิทธิภาพการนิเทศ
 - 4.2 พฤติกรรมของผู้รับการนิเทศ
 - 4.3 ประสิทธิภาพการสอนของครู
 - 4.4 คุณภาพนักเรียน

การประเมินโครงการ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ก่อนดำเนินโครงการ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงานดำเนินงานโครงการ ทำการประเมินด้านบริบทของโครงการ มี 3 ตัวชี้วัด

ระยะที่ 2 ขณะดำเนินโครงการ ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานโครงการ ประเมินด้าน ปัจจัยนำเข้า มี 4 ตัวชี้วัด และประเมินด้านกระบวนการดำเนินโครงการ มี 4 ตัวชี้วัด

ระยะที่ 3 หลังสิ้นสุดโครงการ ขั้นตอนที่ 3 สรุปผลการดำเนินงานและประเมินโครงการ
ทำการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ มี 4 ตัวชี้วัด

ผู้ประเมินดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ประเมินนิเทศติดตามโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 โรงเรียน เพื่อสร้างความรู้
ความเข้าใจและติดตามผลการดำเนินงานการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน
สถานศึกษา ระหว่าง เดือน มิถุนายน – กันยายน 2562 โรงเรียนละ 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 มิถุนายน – กรกฎาคม 2562

ครั้งที่ 2 สิงหาคม – กันยายน 2562

การติดตามจากผลการดำเนินงาน ระหว่าง เดือน พฤศจิกายน 2562 – มีนาคม 2563

2. ผู้ประเมินเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยมอบแบบประเมินให้กับกลุ่มเป้าหมาย เป็นราย
โรงเรียน โดยให้กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้กรอกแบบประเมินด้วยตนเองและส่งคืนเมื่อตอบเสร็จ ทั้ง
3 ระยะ ทำให้ได้ข้อมูลครบร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินโครงการนิเทศแบบมีส่วนร่วมพัฒนาการเรียนการสอนน้อมนำ
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด ของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. สถิติในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การคำนวณค่าดัชนีของความสอดคล้อง
(Item Objective Congruence) การคำนวณค่าดัชนีของความสอดคล้อง (Item Objective
Congruence) ใช้สูตร (สมนึก ภัททิยธนี, 2553 : 220)

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังนี้

2.1 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน ใช้ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.5 ค่า t - test

สรุปผล

ผลการประเมินโครงการการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างกระบวนการคิด สรุปผลการดำเนินงานได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54
2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42
3. ผลการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53
4. ผลการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)
 - 4.1 ประสิทธิภาพการนิเทศ ผลการประเมิน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47
 - 4.2 พฤติกรรมของผู้รับการนิเทศ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48
 - 4.3 ประสิทธิภาพการสอนของครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53
 - 4.4 คุณภาพนักเรียน
 - 4.4.1 ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนหลังดำเนินการสูงกว่าก่อนดำเนินการ ดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.17 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 4.4.2 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน สูงขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ +14 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับ 3 ขึ้นไป สูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.79

อภิปรายผล

การประเมินโครงการนิเทศแบบร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างกระบวนการคิด ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ผลการประเมินโครงการที่อยู่ในระดับ มากถึงมากที่สุดทุกรายการ เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านบริบท (Context Evaluation) และด้านกระบวนการ (Process Evaluation) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) และด้านผลผลิต (Product Evaluation) ผลการประเมิน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยมากที่สุดของแต่ละด้าน พบว่า โครงการมีความต้องการจำเป็นจะต้องดำเนินการเพราะเป็นการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.95 สถานที่จัดกิจกรรมสัมมนา ศึกษา ดูงาน แหล่งเรียนรู้ เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 การกำหนดวิธีการพัฒนาสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ และการวางแผนการดำเนินงานโครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 การใช้สื่อ/นวัตกรรม การนิเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ร่วมดำเนินการพัฒนาการบริหาร จัดการ อาคารสถานที่และแหล่ง การเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65และ จัดทำ เครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการดำเนิน

กิจกรรมตามโครงการทุกกิจกรรม ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ทำให้ผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จในด้านของบริษัทและกระบวนการ ซึ่งผู้ร่วมโครงการตระหนักและเห็นความสำคัญของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในกระบวนการบริการและการจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษา ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นงานที่ทำท้าทายการพัฒนาทุนมนุษย์ในประเทศ ในปัจจุบัน ให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ในอนาคต ซึ่งจากการพิจารณากรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และการจัดกิจกรรมสัมมนา ศึกษา ดูงาน แห่หลังเรียนรู้ ถือเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินกิจกรรมด้วยประสิทธิภาพตรง จึงทำให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียน เข้าใจและสามารถบ่มเพาะทักษะกระบวนการคิดน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างต่อเนื่อง สำหรับผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าและผลผลิต ด้านประสิทธิภาพการนิเทศของศึกษานิเทศก์พฤติกรรมของผู้รับการนิเทศ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่จำเป็นต้องมีการส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการสนับสนุนห้องปฏิบัติการ การจัดทำแผนการสอน การสร้างเครื่องมือในการดำเนินงานเพื่อการนิเทศ ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ควรมีการดำเนินงานอย่างจริงจัง

ผลการประเมินคุณภาพนักเรียน มีผลการพัฒนาและการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับ วัฒนา ก้อนเชื้อรัตน์ (2551 : สรุปรายงาน) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศเพื่อการเปลี่ยนแปลงในการนิเทศโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ระหว่างปี พ. ศ. 2547–2550 รูปแบบการนิเทศนี้ประกอบด้วย 4 หลักการ ได้แก่ 1) กระบวนการเร่งรัดให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 2) การนิเทศเพื่อสร้างคุณภาพตามหลักการ 5G และการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (kaizen) 3) การตรวจเยี่ยม เชิงประเมิน และ 4) การส่งเสริมองค์การเรียนรู้ มีการดำเนินตามรูปแบบ 4 ขั้นตอน ตามหลักการทั้ง 4 ข้อ จัดอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาทีมงาน นิเทศติดตามให้ข้อเสนอแนะช่วยให้โรงเรียนสามารถขับเคลื่อนคุณภาพได้ตามแผนหลักโครงการ ผลการประเมินพบว่า คุณภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนระดับมาก ผลการดำเนินงานของโรงเรียนหลังนิเทศระดับมาก สอดคล้องกับ ปรียานุช พิบูลสรารุช และคนอื่นๆ (2553 :18) ที่กล่าวว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวงการศึกษ เป็นเสมือนหนึ่งการให้เครื่องมือแก่ครูและนักเรียนเพื่อไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ การ “รู้จักคิดวิเคราะห์” ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่วงการศึกษ ต้องสร้างคนให้สามารถคิดวิเคราะห์คิดได้ ด้วยการนำมาออกแบบการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนเข้าใจในหลักคิดและทดลองปฏิบัติ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ทุกกลุ่มสาระ นำหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการการเรียนการสอนตามความเหมาะสมและวิธีการของครูผู้สอน ที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และใช้ในการจัดการเรียนการสอนและเป็นไปตามที่ ศิริวรรณ ฉายะเกษริน (2542) กล่าวว่า กิจกรรมตามกระบวนการขั้นตอนการนิเทศแบบร่วมพัฒนา ซึ่งถือว่าการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศเป็นปัจจัยหลักบนพื้นฐานความสัมพันธ์แห่งการร่วมคิดร่วมทำพึ่งพาช่วยเหลือยอมรับซึ่งกันและกันให้เกียรติและจริงใจต่อกันระหว่างผู้นิเทศผู้สอนและ

คู่สัญญาเพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะวิชาชีพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้ประเมินได้ดำเนินการสร้างเจตคติต่อผู้นิเทศการสอนทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษาคุณครูโดยทำความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนาสร้างจิตสำนึกจิตศรัทธาในการดำเนินงานร่วมกันวางแผน วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่สามารถบรรลุเป้าหมายตามศักยภาพของสถานศึกษา สอดคล้องกับคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน, (2552 : 15) กล่าวไว้ว่า การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษาควรนำมาเชื่อมโยงกันหลาย ๆ ส่วน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร โดยบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ใน หลักสูตรสถานศึกษาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการปรับปรุงหรือเพิ่มเติม วัสดุทัศน เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สถานศึกษาให้สอดคล้อง ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน การเรียนเน้นกิจกรรมการทดลอง และการปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานศึกษาทั้งในรูปแบบของการทำโครงการ โครงการ และอื่น ๆ ทั้งการศึกษารายบุคคลและเป็นกลุ่ม และนำมาวัดประเมินผลเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่ปลูกฝังและหล่อหลอม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของบุคลากร และจัดโครงการส่งเสริมการ ดำเนินวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ตาม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลการทดสอบ ผลงาน การปฏิบัติกิจกรรมการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ติดตามและประเมินผลความเหมาะสมของการดำเนินงานแต่ละด้าน รายงานผลการดำเนินการจัดการศึกษาเป็นระยะๆ ทั้งการรายงานภายในสถานศึกษา การรายงานต่อสาธารณชน และการรายงานต่อต้นสังกัด และสอดคล้องกับผลการวิจัย วรณวิสา บุญมาก (2560: 592-593) ได้ศึกษา โครงการการแข่งขันการเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบซีบีพี (CIPP Model) ใน 4 ด้าน ผลการประเมินพบว่า ด้านสถานะแวดล้อม พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.26 การประเมินแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการดำเนินงานมีความคิดเห็นว่าการมีความสอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการ ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านกระบวนการ พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านผลผลิต พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณา คุณภาพการพัฒนางานของสถานศึกษา มีผลการประเมินหลังดำเนินโครงการสูงกว่าก่อนดำเนินโครงการคุณภาพของนักเรียน มีผลการประเมินหลังดำเนินโครงการ สูงกว่าก่อนดำเนินโครงการ

จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานประเมินโครงการ ผู้ประเมินได้ดำเนินงานครบตามกระบวนการ และมีขั้นตอนการทำงานที่เป็นระบบ เริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงาน การศึกษาความต้องการของบุคลากรที่ร่วมดำเนินงานของ โครงการโดยประสานกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด วางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาตรงตามสภาพที่แท้จริงมากที่สุด ทำให้การดำเนินงานโครงการเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิด สมหวัง พิธิยานุวัฒน์

(2553 : 120) ได้กล่าวว่า การประเมินโครงการมีขั้นตอน ได้แก่ หลักการ เหตุผลและความสำคัญของการประเมินโครงการ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การออกแบบการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานและการรายงานผลการประเมินและ อัญชลี ธรรมะวิถีกุล, (2552 : 34) กล่าวว่าไว้ว่า การประเมินโครงการคือ กระบวนการที่จัดทำขึ้นมาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลความจริง (Fact) ที่เชื่อถือได้ มีจุดประสงค์ที่สำคัญเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ของโครงการ สอดคล้องกับ พิสนุ พงศ์ศรี (2553 : 36) , กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย (2553: 2 - 10) , ฐาปนา ฉินไพศาลและอัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ (2556 : 10-11) ได้กล่าวว่า ความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินโครงการต้องทำเป็นระบบซึ่งมีความสำคัญ และจะช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และทำให้เกิดการประเมินผลอย่างมีขั้นตอน และมีคุณภาพที่ดี ทำให้ได้สารสนเทศจากการประเมินที่เป็นประโยชน์ และการประเมินโครงการเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สร้างขึ้น เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้โครงการบรรลุเป้าหมาย รวมถึงชี้วัดความสำเร็จของโครงการด้วย สำหรับการประเมินโครงการนับว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งส่วนหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ร่วมดำเนินการ โครงการทราบผลสำเร็จ ของการดำเนินงาน เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับที่ เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556 : 42) ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการประเมินโครงการว่าการประเมินเป็นเครื่องมือการรับรองคุณภาพในการบริการ ถึงแม้จะไม่สามารถประกันผลสัมฤทธิ์ขั้นสูงสุดของโครงการได้ แต่ก็สามารถจะรับรองคุณภาพของการให้บริการในระดับหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ องค์กรที่เป็นเจ้าของโครงการต่าง ๆ จำนวนมากจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องใช้วิธีการประเมินโครงการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากประชาชนทั่วไปด้วย การประเมินช่วยให้ผู้สนับสนุนด้านเงินทุน ได้รับทราบปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการ โดยอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์จากสภาพการที่เป็นจริงโดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่จัดขึ้นเพื่อการกุศล การประเมินช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณค่าสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาทิ หน่วยงานที่พิจารณาจัดสรรทุนเพื่อให้การสนับสนุนโครงการ การประเมินช่วยให้เห็นความสำคัญของการดำเนินโครงการตามลำดับก่อนหลังโดยสามารถจะทราบได้ว่า โครงการใดมีความจำเป็นเร่งด่วนกว่ากัน ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาในการคัดเลือกโครงการ ตลอดจนช่วยลดความกดดัน เนื่องจากโครงการมีจำนวนมาก (ทั้งจากการขยายโครงการและโครงการต่อเนื่อง) แต่เงินทุนสนับสนุนมีจำนวนจำกัด การประเมินช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้รับบริการ ข้อมูลประเภทนี้ทำให้ทราบถึง ข้อมูลจำกัดและปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อนำมาปรับปรุงโครงการ ตลอดจนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ การประเมินทำให้ทราบถึงผลผลิตของโครงการทั้งในด้านที่พึงประสงค์และ ไม่พึงประสงค์ควบคู่กันไป ซึ่งศึกษานิเทศก์ หรือผู้รับผิดชอบโครงการควรตระหนักและให้ความสำคัญในการปฏิบัติงาน การรายงานโครงการและประเมินโครงการ เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย สอดคล้องกับผลการประเมินโครงการ มาเรียม นิลพันธุ์ (2554 : 149-150) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ กิจกรรมการพัฒนาพิเศษแนวใหม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองบริบทของแต่ละเขตพื้นที่ ควรเป็นรูปธรรม โดยใช้การนิเทศแบบบริบทเป็นฐาน (Context based Supervision) และการนิเทศแบบ

วิจัยเป็นฐาน (Research based Supervision) โดยมีกระบวนการนิเทศการศึกษาประกอบด้วย

- 1) วิจัยตามบริบท (Research by Context) 2) ร่วมวางแผน (Planning) 3) ร่วมดำเนินการ (Doing)
- 4) ร่วมสะท้อนกลับ (Reflecting) 5) ร่วมประเมินผล (Evaluating) และ 6) ร่วมปรับปรุงและพัฒนา (Improving and Developing) โดยมีการประชุม ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Workshop)

ในทุกขั้นตอนของการนิเทศและคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ที่พึงประสงค์หรือมีอาชีพ คือ ควรเป็นผู้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ (Coach) เป็นพี่เลี้ยง (Mentor) เป็นผู้วิจัย (Researcher) เป็นผู้พัฒนา (Developer) ซึ่งผู้วิจัย ได้ดำเนินการพัฒนาการนิเทศด้วยกระบวนการบูรณาการกิจกรรมอย่างครบถ้วนและเป็นไปตามขั้นตอน มีการสะท้อนผลการดำเนินงานร่วมกันทันที ดังที่ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 16) กล่าวว่า งานนิเทศการศึกษาเป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง (Direct Assistance) โดยผู้นิเทศจะให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยวิธีการนิเทศแบบต่าง ๆ งานพัฒนาบุคลากร (Staff Development) โดยการจัดโอกาสให้ได้รับการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดประชุม อบรม เยี่ยมชั้นเรียน แนะนำวิธีสอน ศึกษาดูงาน ติดตามผลการดำเนินงานผ่านพี่เลี้ยงที่สามารถให้คำแนะนำและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ร่วมกันพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมและการเรียนรู้ โดยผู้นิเทศและครูควรร่วมกันในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม ได้แก่ การคัดเลือกหน่วยการเรียนรู้ และจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนแต่กลุ่มสาระ ที่สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูสามารถสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม และดำเนินการวัดประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน อย่างเป็นระบบ มีการวางแผน ติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดทั้งการประเมินผลการปฏิบัติงาน ร่วมกันทุกขั้นตอน โดยคู่มือการนิเทศได้แสดงถึงการพัฒนาที่เป็นระบบจนเป็นที่ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญว่าสามารถนำไปใช้ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ
 - 1.1 ควรมีการดำเนินงานโครงการ เพื่อปลูกฝังอุปนิสัยความพอเพียงควรมีการตอกย้ำซ้ำทวน ปฏิบัติบ่อยๆ จนเป็นกิจนิสัย อย่างต่อเนื่อง
 - 1.2 ควรส่งเสริมระบบการนิเทศติดตามการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีประสิทธิภาพ
 - 1.3 ควรขยายโครงการโดยความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือและจัดสภาพแวดล้อม สนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ต่างๆ ให้กับครู นักเรียน ครอบคลุมทุกสถานศึกษา
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต
 - 2.1 การดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการทุกโครงการอย่างเป็นระบบ

2.2 สนับสนุนการประเมินโครงการที่ได้ดำเนินการ เพื่อพัฒนาต่อยอดให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการดำเนินงานโครงการ

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย. (2553). การเตรียมและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
เศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. (2560). รายงานผลการปฏิบัติงานโครงการ
การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปีการศึกษา 2559.
นครสวรรค์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 3.
การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2550). คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการ
พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน. (2552). แนวทางการนำปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ฐาปนา ฉิ่งไพศาลและอัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ. (2556). การบริหารโครงการและการศึกษา
ความเป็นไปได้. กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์ จำกัด.
- ปริญานุษ ธรรมปิยา. (2557). วิกฤตเศรษฐกิจ 2540 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. (พิมพ์ครั้งที่
3). กรุงเทพฯ: ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- ปริญานุษ พิบูลสรารุช; และคนอื่นๆ. (2553). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากหลักคิดสู่วิถี
ปฏิบัติ. นนทบุรี: ธนภัทร(2006) พรินติ้ง.
- พิสนุ ฟองศรี. (2551). การเขียนรายงานประเมินโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัท
เพชรรุ่งการพิมพ์จำกัด.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2554). การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ กิจกรรมการพัฒนา
นิเทศแนวใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ.
(พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณวิสา บุญมาก. (2560). โครงการการแข่งขันการเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย โดยประยุกต์ใช้
รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) ใน 4 ด้าน. วารสารสาขามนุษยศาสตร์
สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(1),592-604.
- วัฒนา ก้อนเชื้อรัตน์. (2551). รายงานการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียน
ในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน เขตตรวจราชการที่ 13 โดยใช้รูปแบบ
การนิเทศเพื่อการเปลี่ยนแปลง. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา
เขต1.
- ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน. (2552). “การนิเทศแบบรวมพัฒนา” ใน วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ธนบุรี. (3)(1), 67-87.

สมนึก ภัททิยธนี. (2553). การวัดผลการศึกษา. ภาควิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553). วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ
: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนรรักษ์ ปัญญาวิวัฒน์. (2556). แนวคิดการประเมินโครงการ. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.